

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันวิสาขบูชา วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญทางศาสนา เราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม ถ้าวันสำคัญทางศาสนา เพราะอะไร เพราะศาสนาทำให้ประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุข เมืองไทยเกิดมา ๗๐๐ ปี ศาสนานี้เกิดมาสองพันกว่าปีนะ ถ้าบอกว่าถ้ามันเป็นสมบัติของประเทศไทย มันเป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติ

สิ่งที่เป็นศาสนาเป็นเครื่องดำรงจิตใจใจ ถ้าคนเราในสังคมจิตใจนั้นมีความร่มเย็นเป็นสุข จิตใจนั้นมีความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ สังคมนั้นจะเป็นสังคมที่เราอยู่แล้วร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม สังคมชาวพุทธ คุณเวลาออกไปนะ ได้เผยแผ่ออกไป ใครเขาก็บอกว่าสหประชาชาติต้องการสันติภาพ มีสหประชาชาติขึ้นมาเพื่อให้โลกร่มเย็นเป็นสุขใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ร่มเย็นเป็นสุขมาสองพันกว่าปีแล้วนะ ร่มเย็นเป็นสุขในที่ไหน ร่มเย็นเป็นสุขในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ถ้าในหัวใจของเรา ร่มเย็น มันจะไม่คิดเบียดเบียนกัน แต่ถ้าในหัวใจเราไม่ร่มเย็น มันจะคิดเบียดเบียนกัน มันเอาเปรียบกันไง สันติภาพแต่ขอให้อันเป็นผู้ที่ได้เปรียบไง สิ่งที่ได้เปรียบอันนั้นมันไม่เป็นสันติภาพ มันเป็นสันติภาพแต่เปลือก เห็นไหม สันติภาพแต่เปลือกหมายถึงเรื่องของโลกใจ เรื่องของโลกเป็นสภาวะแบบนั้น

คุณ ในพื้นที่ในประเทศชาติ มันจะไม่มีพื้นที่ราบเรียบไปหมด มันมีภูเขา มีแหล่งน้ำต่างๆ มันมีที่ต่ำที่สูง ที่ต่ำที่สูงเป็นสภาวะแบบนั้น มันเกิดมาจากอะไรล่ะ เกิดจากธรรมชาติมันขยับตัว เห็นไหม แหล่งน้ำมันเปลี่ยนกระแสน้ำมันไป นี่ธรรมชาติของมัน โลกนี้เป็นอินดิย จะมีสภาวะแบบนี้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจมันมีกรรม กรรมอันนี้มันเกิดมาจากหัวใจของสัตว์โลก เห็นไหม พอเกิดมาจากหัวใจของสัตว์โลก ความเห็นจะไม่เหมือนกัน จะต่างๆ กัน สังคมมันถึงมีค่ามีสูง สังคมมันถึงมีการเอารัดเอาเปรียบกัน

ในชีวิตประจำวันคนเราเวลาเกิดมาเป็นเด็ก พ่อแม่จะเอาใจมาก พ่อแม่จะรักลูกมากเลย แล้วพ่อแม่จะให้มีการศึกษา เวลาโตขึ้นมาละ มันก็ต้องมีการศึกษาของเขา ถึงเวลาเขาทำงาน แล้วเวลาเราแก่เฒ่าไปละ นี่ก็แก่เฒ่าไปเพราะประสบการณ์ชีวิต

นี่ก็เหมือนกัน ในภาคของศาสนานะ มีทาน ทานคือฝึกตั้งแต่ให้มีความเชื่อมีความศรัทธา เข้าไป เหมือนเด็กๆ เลย เด็กๆ เรานี้มีการทำงาน มีการศึกษา มีการสละทานขึ้นมาละ ให้หัวใจมันมีจุดมีที่หมายของมันไง หัวใจเราไม่มีจุดไม่มีที่หมายนะ เราบอกว่าเราไม่เอาเปรียบใคร ไม่เอาเปรียบใคร ไม่เอาเปรียบใครอะไร ไม่เอาเปรียบใครละ?

ไม่เอาเปรียบใครมันเป็นความคิดไง ความคิดต่างๆ แต่การกระทำมันเป็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นไหม แต่มีการสละทาน ให้หัวใจมันรู้จักตัวมันเองก่อน ถ้าหัวใจรู้จักตัวมันเองก่อนนะ นี่มีทาน มีศีล มีภาวนา เห็นไหม นี่ชีวิตของจิต ชีวิตของจิตนะ ชีวิตของความรู้สึกไง ชีวิตของประสบการณ์ของจิตใจ มันจะพัฒนาของมันขึ้นไป จะพัฒนาขึ้นไป พัฒนาจากที่ไหนละ? พัฒนาจากขึ้นไปก็สังคมไง

สังคม เห็นไหม ดุสิต ดอกไม้ต่างๆ ไปนะ มันอยู่ตามธรรมชาติของเขาเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ดอกไม้เขาเก็บขึ้นมาเขาทำเป็นพวงมาลัย ร้อยเป็นพวงมาลัย เห็นไหม สังคมก็เหมือนกัน สังคมมันเป็นพวงมาลัย พวงมาลัยมันมีระเบียบของเขา มันสวยงามอย่างไร ใครเห็นดอกไม้ที่อยู่ตามธรรมชาติของเขา กับเห็นดอกไม้ที่เป็นพวงมาลัยต่างกันไหม? สังคมก็เหมือนพวงมาลัยนั้นไง เราร้อยรัดขึ้นมาเป็นสังคมนั้น

วันประเพณี เห็นไหม วันนี้วันสำคัญทางศาสนา สังคมเราสังคมชาวพุทธก็ไปวัดไปวากันเพื่ออะไร เพื่อจะไปฟังธรรมไง ฟังธรรมเพื่ออะไร เพื่อให้เรารู้จักตัวเราเองไง รู้จักตัวเราเองก่อนนะ ถ้าเราไม่รู้จักตัวเราเอง เราจะรู้จักสังคมได้อย่างไร เราต้องรู้รากเหง้าของสังคม รากเหง้าของสังคมมาจากไหน จากมนุษย์ เห็นไหม มนุษย์นี่เป็นผู้ที่ต่อเติมสังคมขึ้นมา สะสมขึ้นมาให้เป็นสังคมขึ้นมา สังคมนี่เกิดจากมนุษย์ของเราขึ้นมา แล้วมนุษย์นะถ้าสิ่งที่เอารัดเอาเปรียบกัน มันก็จะไม่มีความร่มเย็นเป็นสุข

แล้วเราเกิดมาในยุคในคราว อย่างเช่นในปัจจุบันนี้เราเกิดมา ตั้งแต่เรามีพระมหากษัตริย์ที่มีคุณธรรมสูงส่ง เห็นใหม่ จะอย่างไรก็แล้วแต่ สังคมมีใครเดือดร้อนขนาดไหน เขาจะแก้ไขสิ่งนี้ วิกฤตสิ่งต่างๆ จะแก้ไขไปได้

แต่ถ้าเขาไม่มีผู้มีบุญมาเกิด คำว่า “มีบุญ” มีบุญมีบารมีไง ถ้ามีบารมี เราจะมีความเคารพรัก ถ้าไม่มีบารมี เราก็อธิบายว่าท่านมีบุญคุณของท่าน แต่มันไม่เคารพรักใจ เพราะหัวใจมันไม่คู่คี่มัน มีความคู่คี่มันนะ นี่สร้างบุญสร้างกรรมกันมา เห็นใหม่ กระแสอย่างนี้มันพัดไป คูตี เวลาอายุมัน เกิดมันหอบเอาอะไรไปบ้างล่ะ หอบเอาเมฆเอาหมอกไป หอบเอาเมฆไปเอาฝนไปไปตกที่ต่างๆ

นี่ก็เหมือนกัน กระแสสังคม กระแสสังคมก็หอบความเชื่อ หอบบารมี หอบความคิดเห็น อันนั้นไป แล้วเราเกิดร่วมมาในสังคมนั้นเพราะอะไร เพราะมีสายบุญสายกรรมร่วมกันมา เห็นใหม่ ร่วมกันมานะ

ในศาสนาพุทธของเรา เห็นใหม่ ในวัฏฏะ คือจิตมันพัฒนาของมันเป็นขั้นเป็นตอนของมัน ขึ้นไป มันเกิดมันตายของมันขึ้นไป ในศาสนาอื่นเขาไม่ได้คิดอย่างนั้นหรอก เขาคิดว่าเกิดมาแล้ว ในชาติเดียว แล้วมีผู้ที่จะมาบันดาลให้ๆ

แต่ในศาสนาพุทธของเราบอก ไม่ใช่ ไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย ให้เชื่อตัวเราเองก่อน อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องแก้ไขตนให้ได้ก่อน แล้วจะแก้ไขกันที่ไหนล่ะ? เราแก้ไขกันที่ไหน? ก็แก้ไขกันไป อ้อนวอนกันไป ทำกันไป เป็นไปไม่ได้หรอก แต่ถ้าไปหาครูบา อาจารย์ เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์นะ ผู้ที่หูตาสว่าง สังคมต่างๆ มันก็มีที่ต่ำที่สูง ความเชื่อต่างๆ ก็มีที่ต่ำที่สูง อย่างนี้มันต้องปล่อยไปตามธรรมชาติของเขา

คูตี ดูเวลาดอกไม้เนาะ ดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมเนาะ ดอกไม้ที่สวยแล้วมีกลิ่นหอมด้วย ทุกคนก็ปรารถนา ดอกไม้ที่สวยงามแต่กลิ่นเหม็น เห็นใหม่ กลิ่นเหม็นนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์รูปร่างหน้าตาดีต่างๆ ดี แต่หัวใจนี้มันเป็นกลิ่นของเรา กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลม เห็นใหม่ แล้วกลิ่นเหม็นมันก็หอมทวนลมเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน คูตี คูผู้ที่ว่าเราเกิดมาในพระมหากษัตริย์ที่ว่ามีบุญบารมี เห็นใหม่ คนดีฝึคู้ม ใจ ถ้าคนดีฝึคู้มนะ การกระทำของคนดีฝึคู้ม มันฝึคู้มเพราะตรงใจ เพราะกลิ่นของศีล กลิ่นของ

ดอกไม้มันหอมไง ถ้ากลิ่นของดอกไม้มันหอม เราคิดดี เราทำคุณงามความดีนะ กลิ่นอย่างนี้เราไม่ได้กลิ่น แต่เทวดาเขาได้กลิ่นนะ เทวดาเขารู้ความคิดของเรานะ

สรรพสิ่งในโลกนี้เขามีสิ่งต่างๆ เขาปกครอง เขาค้ำครองคนดีใจ เพราะอะไร เพราะคนดีอย่างนั้น คุณเวลาพระเราออกไปประพฤติปฏิบัติในป่าในเขา ถ้าเรามีศีลมีธรรม เทวดานี้แปลงตัวเป็นเสือนะ ถ้าเสือดัวใหญ่ๆ เสือดัวแปลกประหลาดนั้นมันจะเป็นเสือกเทพ ถ้าเสือกเทพขึ้นมา เขาทำมาเพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อจะให้กลิ่นของศีลมันพัฒนาขึ้นมา เห็นไหม เพราะอะไร?

เพราะเวลาถ้ากลิ่นของศีลเกิดขึ้นมาจากใจดวงใดดวงหนึ่ง อริยสังขเกิดจากตรงนั้น เวลาเทวดา อินทร์ พรหม ยังมาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาฟังครูบาอาจารย์ที่มีบารมีธรรมอย่างนี้ ที่ส่งเสริมอย่างนี้ได้ เทวดาเขายังช่วยผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะไม่ให้คิดฟุ้งซ่านออกไป ให้พัฒนาขึ้นไป

เวลาจิตเราสงบขึ้นมา เราพัฒนาจิตของเรา มา พุทโธ พุทโธเข้าไป ถ้าจิตเราสงบเข้ามา นี้กลิ่นของดอกไม้มันหอม เห็นไหม เวลาเราดมกลิ่นดอกไม้ เราได้กลิ่นของดอกไม้ใช่ไหม? นี้ก็เหมือนกัน เทวดา อินทร์ พรหม เขาเห็นจิตของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันพัฒนา มันพัฒนาของมัน จิตมันหอมไง เขาจะมาปกป้อง เขาจะมาค้ำครอง เพื่ออะไร เพราะเขาขอบุญกุศลจากดอกไม้ดอกนั้น จากหัวใจดวงนั้นไง หัวใจดวงนั้นมันจะพัฒนาขึ้นไป ถ้าพัฒนาขึ้นไปกลิ่นมันจะดีขึ้นเรื่อยๆ พัฒนากันไปเรื่อยๆ เพราะเข้าใจกลิ่นของตัวเอง

เวลาอริยสังขมันเกิด มันจะเห็นตามความเป็นจริงของเขา นะ เวลาที่เราเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมนะ นี่สติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔ เราคาดหมายเอาเองนะ คาดหมายเอาเองเพราะมันเป็นสัญญา มันเป็นอารมณ์ เป็นการสร้างภาพ แต่ถ้าไปเห็นความเป็นจริง มันไม่ได้สร้างภาพ จิตสงบขึ้นมามันเป็นนิมิตอันหนึ่ง นิมิต เห็นไหม เรว่านิมิตกัน เราไปเห็นต่างๆ อันนี้เป็นนิมิต แต่ถ้าจิตออกไปเที่ยวไปเห็นเทวดา อินทร์ พรหม ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ ไม่ใช่ นิมิต พอเราเข้าไปเห็น เราเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์อย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบขึ้นไป มันเห็นกายของมันนะ ถ้าเป็นนิมิต จิตไปเห็นนิมิตมันเป็นกระแสสืบต่อ แต่ถ้าเวลามันเห็นกาย เห็นกายทำไมกลับมาสะท้อนหัวใจล่ะ นี่สติปัฏฐาน ๔ เกิดตรงนี้ไง ถ้าสติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมโดยสังขจะความจริง มันสะท้อนหัวใจมาก สะท้อนหัวใจมากเพราะอะไร เพราะเราเหมือนกับมันมีกาลเวลาบังไว้ มันมีเวลาบังจิตนี้ไว้

มันจะไม่เข้าเรื่องของสัจจะ เรื่องความจริง เรื่องกายเราไปตามความเป็นจริงหรือ แต่ถ้าเราไปเห็นตามความเป็นจริง มันเป็นจิตเป็นสมาธิ มันไม่มีมิติ มันไม่มีกาลเวลา มันเป็นปัจจุบัน ใ้อตรงที่ปัจจุบันนี้มันยังไม่ได้

ในปัจจุบันนี้ อนิจจังมันยังตรงนี้ไว้ ยังให้ใจไม่เห็นสัจจะความจริง แต่ถ้าเป็นสมาธิจิตตั้งมัน เห็นใหม่ ถ้าสมาธิถึงขนาดไหน มันมั่นคงขนาดไหน มันจะเห็นเป็นปัจจุบัน ไม่มีอดีตอนาคต ไม่มีกาลเวลาจะมาบังตรงนี้ได้เลย ถ้าไม่มีกาลเวลามาบังตรงนี้ได้เลยนะ มันเห็น ถ้าเห็นมันก็สะท้อนใจ

ขณะที่คูลี เวลาเขาทดลองทางวิทยาศาสตร์กัน เขาเอายานอวกาศขึ้นไปบนอวกาศเพื่ออะไร เพื่อจะไม่ให้มีแรงดึงดูดของโลก เพื่อการทดลองวิทยาศาสตร์ไม่มีแรงดึงดูดของโลก การทดลองวิทยาศาสตร์นั้นมันเป็นธรรมชาติของเขา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา มันไม่มีแรงดึงดูดของกิเลส มันไม่มีแรงดึงดูดของตัวเอง มันไม่มีแรงดึงดูดของเรา ไม่มีเอาความคิดของเราบวกเข้าไป มันจะเป็นโดยธรรมชาติของมัน นี่มรรคมันเกิดอย่างนี้ พอมรรคมันเกิดอย่างนี้ ขณะที่เราทดลองวิทยาศาสตร์ในอวกาศ

ไอนี้เราพิจารณาธรรมะในหัวใจของเรา มันจะเป็นสติปัญญา ๔ โดยธรรมชาติของมัน เห็นใหม่ มันเห็นสภาวะตามความจริงอย่างนี้ แล้วมันแปรสภาพกลับไป ต่างอันต่างจริง กายก็จริง อันหนึ่ง จิตก็จริงอันหนึ่ง ทุกข์ก็จริงอันหนึ่ง จิตก็จริงอันหนึ่ง เวลาจิตจริงๆ จิตเป็นพลังงาน อันหนึ่ง มันจริงธรรมชาติของมัน แล้วเวลาถ้าวิธีการมันวิปัสสนากันเข้าไป จิตมันหลุดออกไปอย่างนี้ จิตจริงอันหนึ่งแต่ความรู้อันหนึ่งมันเกิดขึ้นมา ความรู้อันหนึ่งนะ อันนี้มันเป็นสมมุติเจตนา

ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ มันจะเห็นสัจจะความจริงอย่างนี้ มันจะแก้กิเลสได้อย่างนี้ ต่างอันต่างจริง ไม่ใช่ต่างอันต่างคำ ต่างอันต่างรูป ต่างอันต่างคาค ต่างอันต่างหมาย แล้วว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม เห็นใหม่ นี่การแก้ไขสภาวะแบบนี้

วันนี้! วันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ใน เกิด ตรัสรู้ ปรีชาญาณ เวลาเกิด เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดในสัญชาติของมนุษย์นะ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วเกิดจากมนุษย์เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรู้อริยสัจอย่างนี้ มรรคญาณเกิด เห็นใหม่ เกิดเป็นมนุษย์อย่าง

หนึ่ง เกิดจากมนุษย์เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกเกิดหนึ่ง เกิดในธรรม เกิดในโลก
อันหนึ่ง แล้วเกิดในธรรมอีกอันหนึ่ง นี่เกิดในธรรมแล้วเอาธรรมนี้เผยแพร่

แล้ววันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา เพราะ! เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรม
และวินัยสืบต่อมา ๕,๐๐๐ ปี แล้วเรามาอยู่ในสังคมของธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นบุญกุศลเรามหาศาลเลย แล้วเราระลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมาทำบุญกุศลกันไง ถ้าเราทำบุญกุศลทำเพื่อใคร ทำเพื่อเรา เพราะเรามี
หลักมีเกณฑ์ คนมีหลักมีเกณฑ์รู้จักตน รู้จักตนจะรักตน จะรักตนทำเพื่อตน ทำความดีเพื่อตน
ทำบุญกุศลก็เพื่อหัวใจอันนี้

เพราะเราเกิดในศาสนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราทำขนาดไหน “ผู้ใดเห็น
ธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ถ้าผู้ใดทำสมาธิเข้าไป พุทฺโธนี้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก็ถึงใจของตัว แล้วใจ
ของตัวเกิดมรรคญาณอย่างนี้ขึ้นมา มันทำสมุจเฉทปหานขาดออกไปจากใจเป็นขั้นเป็นตอนเข้า
ไป อริยสังกตอย่างนี้ ความเห็นอย่างนี้ หลักเกณฑ์อย่างนี้

มันถึงว่าเทวดา อินทร์ พรหม ถึงต้องมาฟังธรรม เพราะเทวดา อินทร์ พรหม เขาไม่รู้จัก
อริยสังก เขาเกิดในสถานะที่เขาทำบุญกุศล บุญกุศลนี้คือสถานะของเขา แต่อริยสังกมันเกิดจากภายใน
หัวใจ ก้นบึ้งของใจ นี่เราทำบุญกุศลเราก็คิดส่งออกไปในสถานะของเราที่รับผิดชอบไข้ใหม่?
รับผิดชอบมันก็ส่งออกไป มันไม่สามารถจะย้อนกลับได้ พลังงานนี้ไม่สามารถย้อนกลับได้ ถึงต้อง
มาฟังอริยสังกจากครูบาอาจารย์ของเรา

เทวดา อินทร์ พรหม ไม่รู้จักอริยสังก รู้จักสถานะรู้จักแต่บุญกุศลอันนั้น นี่ฟังธรรมอย่างนี้
ย้อนกลับมาๆ ย้อนกลับมาจากไหน? ถ้าเราย้อนกลับมาในใจของตัว สันทิฐิโลกิใจ จิตทุกดวงใจ
ต้องเข้าไปแก้ไขเอง เวลากินข้าวทุกคนอ้มเอง เราจะไปนั่งดูคนอื่นกินข้าวแล้วเราจะขออ้มตามเขา
มันเป็นไปได้ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสอยู่ในใจของเรา ถ้าเราไม่สามารถชำระของเรา ใครก็ทำให้ไม่ได้ เรา
ต้องทำของเราเอง อันนี้เป็นอำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนาว่าเพราะถ้าเชื่อแล้วหมუნกลับมา
ย้อนกลับทำมันจะมีโอกาสไหม นี่เรามีโอกาส แต่ถ้าไปอ่อนนอนไปขอให้ใครทำให้ มันเป็นไปได้
ไม่ได้ไหม นี่มันเป็นความละเอียดอย่างนี้ มันถึงว่ามีเด็ก มีผู้ใหญ่ มีผู้เฒ่าผู้แก่ วุฒิภาวะของใจตั้งแต่

ทาน ตั้งแต่ศีล ตั้งแต่ภาวนา แล้วภาวนาก็ภาวนาเพื่ออะไร ภาวนาเพื่อเอาจิตตีศัพท์กันอย่างหนึ่ง ภาวนาเพื่อแก้กิเลสอย่างหนึ่ง

ครูบาอาจารย์ของเราเวลาภาวนา หลวงปู่มั่นนะอยู่ในป่าไม่มีใครรู้จักเลย อยู่ในป่าในเขา อยู่กับสัตว์นะ สัตว์มันอยู่ของมัน โดยธรรมชาติของมัน แต่มีมนุษย์ มนุษย์นี้มีปัญญา เข้าไปอยู่ในป่าในเขาเพื่อจะให้มันกลัว ให้มันระแวง ให้กิเลสมันพองตัวออกมา จะได้ฆ่ามันใจ ไม่ได้อยู่แบบสัตว์ สัตว์มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน แต่เราเข้าไปในวิเวก เข้าไปเพื่อหลอกล่อให้กิเลสมันออกมาให้เราเห็นตัวมัน แล้วฆ่ามันๆ ฆ่ากิเลสออกมาจนเป็นผู้วิเศษออกมา จนเป็นครูบาอาจารย์ของเราในปัจจุบันนี้

เวลาเราปฏิบัติต้องเป็นอย่างนั้น เอาครูบาอาจารย์เป็นที่ยึดเหนี่ยว เห็นไหม ท่านเข้าไปอยู่ในป่าในเขา ท่านทำเพื่อใคร ท่านไม่ทำให้ใครรู้จัก ท่านแอบทำของท่าน นี่เป็นคุณงามความดีของท่าน เราก็เหมือนกัน เราจะปฏิบัติของเรา เราก็มีมานะทำของเรา โคนต้นไม้ ใต้ถุนกุฏิ เราก็พยายามภาวนาของเรา เพื่อเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา เพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้

วันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา ให้เป็นความสำคัญของเรา ให้เป็นความสำคัญของจิตของเรา ให้เป็นความสิ่งที่จิตเราได้รับประโยชน์อันนี้ เอวัง